

og Maskiner. Jeg troer, at det er meget almindeligt erkjendt, at man ved en Bevilligelse af en saadan Soldnedsættelse eller en Soldsværgivelse, har gjort en Afvigelse fra de rigtige og almindeligt erkjendte Principer. Hvad der idetmindste for mig har været den betydeligste Grund til at man muligviis kunde antage det almindelige Lovforslag, det er, at saadanne Begunstigelser allerede ere viste andre Communer; derimod har man ikke dette Tilfælde i den Soldnedsættelse, som er skeet i det foreliggende Lovforslag om Gloakindretninger. Men dersom nu hiint almindelige Lovforslag ikke skulde gaae igjennem og blive til Lov, saa troer jeg heller ikke, at der skulde være nogen speciel Anledning til, at det foreliggende Lovforslag skulde have en heldigere Skæbne. Der har vistnok af flere Talere været henpeget paa, at der gives visse Omstændigheder, som i denne Henseende tale til Gunst for Kjøbenhavn; jeg skal tillade mig at omtale den af disse Grunde, som synes at være den betydeligste, eller som idetmindste her synes at have gjort meest Lykke, nemlig at Sagen er bleven gjort til en almindelig Sundheds sag. Det er for det Første blevet bemærket, at det af Mortalitetstabellerne viser sig, at Dødeligheden i Kjøbenhavn er større end i andre Egne af Riget, og det er for det Andet blevet paavist, at Dødeligheden i fremmede Stæder, hvor man har indført saadanne Indretninger, har været mindre, efterat disse Indretninger vare indførte, end forinden de bleve det. Jeg skal med Hensyn til disse to Paastande tilføie nogle supplerende Anmærkninger. Dersom man vilde forfølge det Resultat, som Mortalitetstabellerne give, noget mere i det Enkelte, f. Ex. til de enkelte Huse, saa vilde det vistnok vise sig, at der paa en Sygestue dør mange flere end paa andre Stuer, men man kan dog ikke antage, at Dette hidrører enten fra Belysningen eller fra Vandet. Paa samme Maade forholder det sig efter en større Maalestok med Kjøbenhavn og andre Egne af Riget. Her i Kjøbenhavn findes der store Høspitaler og andre Indretninger, der tiltrække Folk, som ellers boe andre Stæder; der gives f. Ex. Døvstummeinstituttet, Blindeinstituttet, det orthopædiske Institut, o. s. v., ligesom der ogsaa her findes

mange udmærkede Læger, og alt Dette tilfamentaget forarsager, at Syge og skrøbelige Menneffer tage Ophold i Kjøbenhavn. Hertil kommer endvidere, at ogsaa mange gamle Folk, f. Ex. Enter og Mænd, der have henlevet den virksomme Tid af deres Liv paa andre Stæder, tage til Kjøbenhavn for der at henleve deres sidste Dage, og alt Dette maa naturligviis medføre, at disse Menneffer opføres paa Mortalitetstaberne for Kjøbenhavn, hvilket bidrager til, at Antallet af de Døde stiger i Kjøbenhavn, medens det formindskes paa andre Stæder. Med Hensyn til det andet Beviis, nemlig at man andre Stæder har fundet, at Dødeligheden har taget af efter Indførelsen af saadanne Indretninger som dem, hvorom her er Tale, da troer jeg ikke, at man altid kan forbinde to Tildragelser som Aarsag og Virkning, alene paa Grund af, at de ere samtidige eller følge umiddelbart efter hinanden; jeg troer tværtimod, at det er en Slutningsfeil, som ikke hører til de meget sjældne. Forøvrigt vil jeg meget gjerne indrømme, at det er rigtigt, at Dødeligheden har aftaget i de store Stæder, hvor man har indført saadanne Indretninger; men jeg maa dog tillige bemærke, at der samtidigt hermed er skeet andre Forbedringer, der mere have influeret paa Sundheden end de Indretninger, som her omtales. Der er nemlig samtidigt indtraadt en større almindelig Velstand; der er indført en bedre Organisation f. Ex. af Fattigvæsenet, en bedre Organisation og en større Virksomhed af Sundhedspolitiet, Lægernes og Apothekernes Antal er blevet forøget, ligesom ogsaa Lægekunsten og det hele Medicinalvæsen har faaet et større Opbygning. Jeg troer, at disse Forandringer have haft mere Indflydelse, end de andre Indretninger, og man kan derfor ogsaa eftervise, at paa Stæder, hvor man ikke har indført Filtreermaskiner og Gasbelysning, er Dødeligheden ogsaa aftagen. Men selv om dette Beviis havde været ført fuldstændigere, saa at man havde nævnt Stæder, hvor disse Indretninger ikke ere blevene indførte, og i Forbindelse dermed eftervist, at Dødeligheden ikke er aftagen paa disse Stæder, saa vilde jeg dog have sagt, at Beviset endnu ikke var aldeles fuldstændigt, thi jeg vilde da kunne have ind-